

31-27
CARMEN PRO
VERA MEDICINA.

AD REVERENDISSIMUM AC
Illustrissimum Cardinalem
Granuellanum.

A DEVNDEM DE LVE PESTI-
LENTI ELEGIIARVM LIBER VNVS,

Authore Gabriele Ayala Doctore medico.

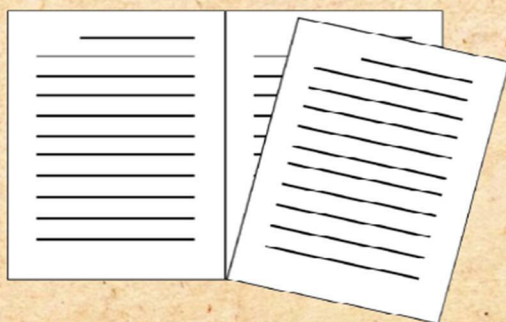
Liber Joannia Muller

SCRUTA MINI

ANTVERPIÆ.

Ex officina Gulielmi Syluij, Typographi Regij. Anno
M. D. LXII.

W woluminie kolejno współprawne sygnatury:

**Odręczny
spis tytułów
SD 4122 II**

SD 4123 II

SD 4124 II

SD 4125 II

SD 4126 II

SD 4127 II

Inc. 331

SD 4129 II

SD 4130 II

SD 4131 II

SD 4132 II

SD 4133 II

SD 4134 II

SD 4135 II

SD 4136 II

SD 4137 II

SD 4138 II

SD 4139 II

SD 4140 II

SD 4141 II

SD 4142 II

SD 4143 II

SD 4144 II

SD 4145 II

SD 4146 II

SD 4147 II

SD 4148 II

SD 4149 II

SD 4150 II

SD 4151 II

SD 4152 II

SD 4153 II

SD 4154 II

SD 4155 II

SD 4156 II

SD 4157 II

SD 4158 II

SD 4159 II

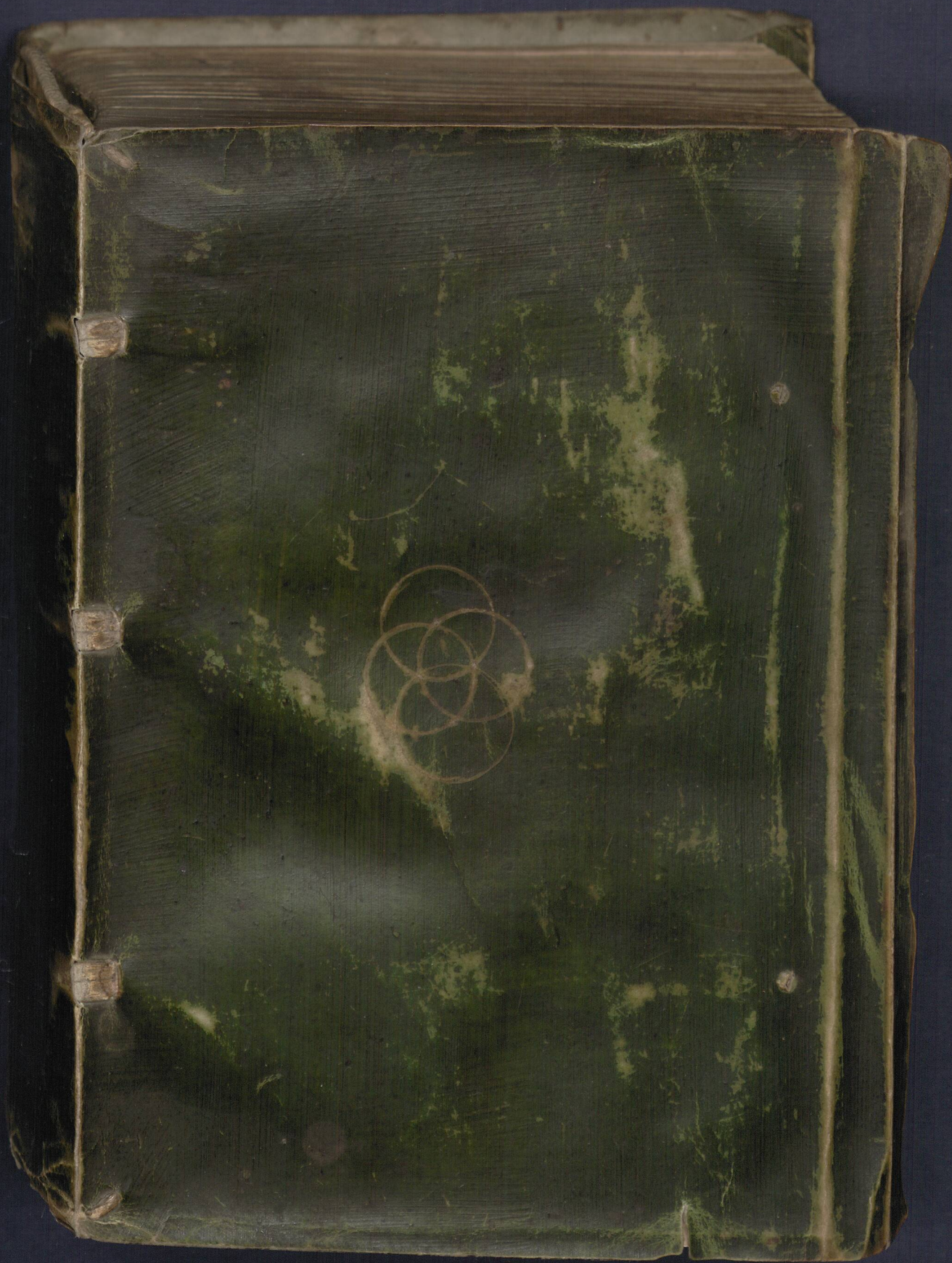
SD 4160 II

SD 4161 II

SD 4162 II

Inc. 331 b

Rkp. XVI wiek

In hoc libro contenta

- 1 Caxemes p. inera mediana, a de peste, Gab. f. yale p. 17. G.
- 2 Poptaria epigon medica, emde, Antiochia ad 62. L
- 3 Podagra liden elegiac p. Ed. Hesp. Plogitio, 31. C.
- 4 Febrio dialogis Hottentis, 14 brendin Luthon. A.
- 5 In C. Plinij l. 30 cap. 122. Magia Apologia Tuteny. G.
- 6 Masheoli test de artificiali memoria. A.
- 7 Ars memoriae Ge. Sibitij a pœniata alio. A.
- 8 Vithenta Exorata p. linn Cornarum. ad 45. Encl.
- 9 Nita ac Brachila p. Vity. Exor. asserenda p. iul. Aug. & in Floreho.
- 10 Ad illibet calumnias Fudij, rufio Egenolphi. B.
- 11 Disputa de testam na a mial seminis na D. Roth a
- 12 Disp. Wensley Baion q. D. Roth. Aet.
- 13 Disp. Hominij Sheomey de morte Gori.
- 14 Disputa D. Amichatij de pœniemoria. &c. D.
- 15 Disputationes duae D. Rothae p. Dolorandis aliq.
- 16 Disp. D. Amichatij, de 180 Comitah.
- 17 Disp. Casp. Naey de Phebonia. ad 48.
- 18 Disp. D. Fendij, p. Rerpadhero doctorendo.
- 19 Disp. D. Menary de catharus, rudente P. hio. ad 49. C.
- 20 Disputa D. Roth cum Porstorfis de Thelamgha abay.
- 21 Allocatio a purgatio Sumat D. Naey, ad 51. C.
- 22 Disp. de plegione, 1 Hamilley & Flacy.
- 23 De lotione a balneis D. Amichatij & Masheolis. E.

24. Disputa. R. Jacobi Tiliichij & Sincero & Nathero.
25. Diss. P. Rell, & Bodrio, Nachholdo.
26. Diss. de causis februm in grec, V. Clavij.
27. Diss. P. Svin: Scheibij de Archi Tri notica.
28. De sang & pituita V. Peembach & 3 Doctores
29. V. Peembach & doct. 3 Quaes. medica (D
31. De calore & spiritus nativis diss. Meinerj & Steinhilch. C.
32. De uno & eiss quatuor V. Hoffmann & Scheibij
33. De lute diss. Hufsen & M. Baroth. 34. Estasis Strach.
35. Elementa Hipp. & Gal. V. Peembach & M. Baroth.
36. Reta moderat. ratio V. Meinerj. C.
37. Cae & principia certitudinis V. Tiliij Regionoh. C.
38. Diss. de pfect. nativis diss. Lamm, Faysen.
39. Ougo & ca. petri & Bernhardi Eincedling.
40. Cae & pfect. V. Meinerj. Steinhilch. 41. V. Meinerj.
42. Von ungeliefen. 43. Vom Meinerj ^{bro. off} melf.
44. Faceta & mores mense carum 45. Caphys V. Meinerj. E.

31-27
CARMEN PRO

VERA MEDICINA.

AD REVERENDISSIMUM AC

Illustrissimum Cardinalem
Granuellanum.

AD EUNDEM DE LVE PESTI-

LENTI ELEGIARVM LIBER VNVS,

Authore Gabriele Ayala Doctore medico.

Liber Joannia Muller

ANTVERPIÆ.

Ex officina Gulielmi Syluij, Typographi Regij. Anno

M. D. LXII.

PYTHAGORAS.

Fugare conuenit, ac modis omnibus refecare mor-
bum à corpore, inscitiam ab animo, luxuriã à ven-
tre, seditionem à ciuitate, discordiam à familia, in
summa ab omni negotio intemperantiam.

SD 4122 II

H: 145 1257 (N)

REVERENDISSIMO AC
ILLVSTRISSIMO ANTONIO PE-
RENOTTO CARDINALI GRANVELLANO
Archiepiscopo Mechliniensi, Regiq; Catholico
in suo Belgio ex primatibus consiliařro, & c.
Mecænati suo, Gabriel Ayala.

S. D.

 Imibi præclari vatis Rhamnusia carmen
Annueret: canerem spe multa laudis honeste
Teq; tuosq; & facta tua illustrissima, præsul
Eximie, argueremq; illos qui secula prisca
Verorum heroum tantum fœcunda fuisse,
Non hæc esse, volunt: decora argumenta dedissent
Vestra mihi indubitata: Rei in virtute locassem
Proram omnem, puppinq; huius ratione magistra:
Fecissemq; palam, cum animus sibi fortiter vni
Imperat, omnia posse illa ad quæ audita stupemus.

Nunc mihi vix tenuem postquam facundia riuum
Permittat, uodumq; ferat, mutisne tacebo?
Et celebranda alijs rara ornamenta relinquam
Ingenijq; tui generisq; & gloriæ anitæ?

Non ita me charites, toto venerabilis orbe
Antistes, docuere: sat est voluisse videri

A 2 Nec

Nec potuisse tamen, cum reddi gratia debet.

cc Porro unde incipiam? Unde, nisi à virtute tuapte,
Præstantiq; animo? Genus, incunabula, sortem
Nascendi, patriamq; alios efferre iuuabit:

cc Nos tua, magne heros, locuples prudentia, & vsus,
cc Ingenij vbertas, solertia, mentis acumen,
cc Mnemosinesq; vigor, variaeq; peritia linguæ,
cc Historiæq; omnis vultus, frontisque serena
Maiestas, docto sale conditiq; lepôres,
Mira æquabilitas, affabilitasq; moratur.

Parua loquor, DVRA TE tuum non clauditur istis
Limitibus: rebus quid enim durabile in illis?
Religionis amor, pietasq; & sydera scandens
cc Permansura isthic ænum sapientia in omne,
Stare facit, semperq; gradu consistere eodem

Hæc ideo tua præcipua est, pater optime, cura
Vt sit sarta & tecta fides, quæ pectora sursum
Nostra trabat, Christoque sacro coniungat Olympo.

Vt stet religio inconcussa in pristino honore,
Tempestatumque & cunctarum oblita minarum
cc Vt probitas, vitijque offensa Astræa, relinquens
cc Mortales, nobiscum habitet iure omnibus æquo.

Vt pax, & cum pace artes sociæ, agmina iungant
Cum virtute omni: breuiter, stat mente repostum
Infixumque tuæ scelerum seges ocys omnis
Marcescat, pereatq; vt tacti fulminis alis,
Deficiunt, & nictu oculi sua pristina linguat.

Hinc

Hinc factum, ante annos, Sacris altaribus astant
Pontificumq; pedum, capitisq; insigne tiam
Rettuleris, magno applausu. populisq; regendis
Pascendisq; Deo præfectus Episcopus esses.

Attrebates fortunatos te Præsule solis
Vti si licuisset, At id tua Carole Quinte
Imperij moles, quæ vastum sustinet orbem
Haud sinit: Imperij fulciri pondera magnis »
Scilicet ingenijs debent ne impulsæ ruinam »
Forte trahant, miserosq; inuoluant fluctibus atris, »

Ergo hæsiisti illi qui mundi rexit habenas
Qualiter ante illum nemo quocunq; fuerunt
Late Augustorum titulo, trabemq; superbi
Consilioq; fideque illustris signa dedisti
Non obscura excelsi animi cum illo omnibus oris.

Postea cum cælum, à tergo tellure relicta,
Carolus ascendit Cæsar, tibi certa videri
Parta quies poterat, sed regnorum ecce Philippus
Curarumq; heres retinet, pacisq; sequestrem
Te belliq; facit, misero concurrere motu
Cum res Europæ visæ stridentibus armis
Vndique, militiæ fremitu, horrissonq; tumultu.

Nec male consultum nobis, sceptrisq; Philippi,
Conciliatore hic te interueniente, fuisse
Res loquitur, Pax alma tuo perfecta labore est
Magnanimos inter Reges, orbisq; monarchas
Hoc tibi virtutiq; tuæ meritisq; trophæum

Desertur, passimq; oleæ pacisque vocaris
Et dator & custos, qua, quæ sit gloria maior?

Cum vero eiusdemq; opere, molisque tueri
Sit pacem, & parere, idcirco te noster abesse.
Longius haud patitur Princeps. Ad Iberica regna
Concessuro igitur qui cum subducere curas
Ipse suas absens vellet, delectus es vnus
Millibus è multis, Et sit qui damnet id actum
Quod tanto placuit Regi, quod Belgicus orbis,
Conscriptiq; patres, populusque vno ore probarunt?

Vt fuit inuidiæ virtus obnoxia semper,
Sic quoque adhuc morsu impetitur noctesq; diesque:
Esse boni doctiq; sciunt præclarius, esse
Præsidio multis multosq; obstringere factis:
Quam paruo & demisso animo sua munera in arcum
Contrahere, & paucis tantum prodesse merendo.
Nempe id ab Vrbe, Pius (de qua mundum aspicit omnē)
Pontifium vidit summus, quando additus illi es
Vt cum tanto orbem veritas in cardine fido
Purpurea chlamyde insignis, sacroq; galero
Idem Mechliniæ sis Archiepiscopus egit
Haud sine consilio, sacra sine numinis aura.
At vero ô Burgundiacum venerabile pignus,
Cum tibi sit proprium fractis succurrere rebus,
Auxiliare arti Medicæ. en vix tollere vultum
Ausu suum, lachrimas tristes, lacerataq; membra,
Et viles habitus, summi monumenta doloris,

Ostentat

Ostentat: dextramq̃ tuam demissa prehensans,
Et sacra amplexans genua obtestatur & orat
Promittas miseratus opem, & se accedere laudi,
Ac titulis patiare tuis. Non illa futura est
Dedecori rebusq̃ tuis, rebusq̃ tuorum.

Est Medicina, alijs collata, scientia præstans:
Vsis humanis aptissima, cuilibet æquè
Vtilis, & reliquis antiquior omnibus vna.
Quam Deus in terras supero demisit ab axe
Præsidio humano generi, cum sustulit ignem
Pectoribusq̃ hominum iusseruit multa arte Prometheus.

Scilicet accepti ingenij ne torpeat vsus,
Neu præmatura ante diem mors expleat Orcum,
Deinde etiam vt vires rerum et mysteria summi
Numinis, exanimis gemmis, animalibus, herbis
Inclusa, admiraremur Medicina creata est.
De qua multa quidem vellem haud indigna referre
Cognitione tua, circumspectissime Præsul,
Si iustum spatiumq̃ moræ, tempusq̃ daretur:
Impedior variorum hominum clamoribus, aures
Poscentumq̃ tuas & me properare volentum,

Pro re pauca igitur fabor, supplexq̃ precabor
Dignere aspicere ecquo laus qua sydera adibat
Quo medicæ artis honos faciesq̃ & forma recessit
Illa vetus, Coiq̃ senis scriptisq̃ Galeni
Expressa. A medico, naturæ artisq̃ ministro,
Omnigenam disciplinam, prudentiam, & vsum

Flagitat

Flagitat alma valetudo concredita nobis:

Physiologia

*Nam neq̃ compagem, harmoniamq̃, à vertice ad imos
Vsq̃ tenere pedes satis est, neq̃ corpora nosse
Qua sint temperie, qua vi, quo prædita sensu,
(Id quamuis varij sit, inexhaustiq̃ laboris)
Vt succurri ægris sine noxa & crimine possit:*

Nosologia

AEthologia

Semiotice

Therapeu-
tice

Hygiene

Analeptice

Gerocomice

Prognostice

*Præterea morborum omnis discenda propago
Causarumq̃ genus, signorumque abdita vulgo
Syndrome. Ad hæc methodus ratioq̃, operosa medendi,
Seruandiq̃, statum incolumem, neutrumq̃ fouendi,
Vacillantumque & dubia se sorte tuentum,
Et prædicendi quæ post ventura trahantur
Supplicia ignaris, sperandaue lætior aura:*

Pharmaceu-
tice

*Hinc demum immensum pelagus transmittere oportet
Materie Medicæ, medicamentiq̃, facultas
Cuiusq̃ exploranda & ad vnguem expensa notanda:
Tanti operis res est Medica excellentia, tantum
Vt medicus sit abest perfrictæ ardelio frontis
At plebem & cum plebe aliquot quos gloria vexit
Doctrinæ in sublime, error, miserabilis error
Implicat, vt vitam malint committere ventis
Quàm solido inniti fundamento, His ego mentem
Mæcenâs meliorem optem, Elleborumque propinam
Largiter, errorumq̃ duces populo esse vetarem
Consilio sapientum hominum compescere vulgus
Et legum cuperem frenis, Cum Pharmaca miscent
Sufficiendi vnum pro alio impunitus abusus*

Pharma-

Pharmacopolarum: Effrenata licentia cedis
Impostorum hominum, quid distent æra lupinis
Ignorantium artis medicæ velamine culpas
Celantum, fraudesq; suas, sævasq; rapinas,
(Pro dolor, ira Deum) picea caligine noctem
Mentibus inuexit populi populiq; magistris
Ut sibi consulere & Medicos discernere veros
A sciolis nequeant, fucisque atq; artis egenis.

Hic hic te appello vitiorum maxime censor
Mechliniæ sacer Antistes, si debeat esse
Par meritis pœna, ecqua portenta artis honestæ
Aggras, bipedes asinos, quæ vergat ad omnes
Perniciem, malomedicos mulctariet æquum est?
Pro tribus haud quaquam pugnat medicina capellis
Pro vita & genere humano molitio nostra est:
Pœna facit cautos, statuatur debita pœna
Publicitus, ne quis medica se iactet ab arte
Fungusue, aut caudex rerumq; ignarus earum
Quas ne mors temerè accersatur scire necesse est
Aurifices tractent aurum, fabrilis fabri
Et medicinam illi quos ars possessa coronat.

Non licet irruere ad causas impune forenses,
Irruere in vitas miserorum impune licebit?
Quid dico irruere ad causas impune forenses?
Sartorem esse vetant legum sancita verenda
Quem non sartorum manus & sententia laudet
Et medicum esse ferent dubium sit ne albus an ater?

B Quem

Quem neque doctrina excellens, neque vita tuetur
Integra? Prisca etas, sed finem imponere cogor.
Dij tibi dent annos Præsul, qui ingentibus ausis
Sufficiant, crudamq; diu viridemq; senectam:
Aptum addant habilemq; animo, stabilemq; vigorem,
(Seu te detineant sacra, seu ciuilia verses)
Qui par consilijs, qui par sit rebus agendis:
Dum repetas sedes superum, & cælestia tempe
Lege Deum, non iam amplius his visendus in oris?
Sustenta afflictam medicinam: illi anchora sacra es
Ad quam se recipit, in tanto turbine rerum.
Dum trepidat ne (quod fors auertat) adaucta
Naufragium faciat, nec sit spes vlla salutis.

F I N I S.

DE LVE PESTILEN-
TI/ELEGIARVM, LIBER VNVS.

AD REVERENDISSI-
MVM AC ILLVSTRIS-
SIMVM CARDINALEM
GRANVELLANVM.

Authore Gabriele Ayala Doctore medico.

TYPOGRAPHVS LECTORI S.

Vt auimus rudioribus ingenijs huius operis obscurioribus in locis breui explicatione succurrendum. Author, quod se doctis scripsisse diceret, vsumque de industria carmine imprimis facili & perspicuo, in quemuis potius rogatus à nobis operam huiusmodi reijcere, quàm in se recipere maluit. De illius itaque permissu & voluntate cuidã in re medica apprime docto, ea res commissa est.

Scholia in calce adiecta sunt: in ijsque diligenter laboratum, vt ad omnes vtilissimi huius operis fructus perueniret. Studium hoc nostrum quisquis es,
boni consule, & Vale.

REVERENDISSIMO AC
ILLVSTRISSIMO ANTONIO

PERENOTTO CARDINALI GRANVEL-
lano, Archiepiscopo Mechliniensi, Re-
giq̃ue Catholico in suo Belgio ex pri-
matibus Consiliario, & cæ. Me-
cænati suo, Gabriel Ayala.

S. D.

*Octis omnibus, & bonis asylum
Tutum, perpetuum, sacrum, benignum,
Antistes venerande Perenotte:
Desert ingenium, institutionem:*

Desert officium, fidem, labores:

Desert cuncta tibi Camæna nostra:

Cui dextrum, facilemque te precamur.

Dudum pestiferos videns tumultus

Aduentare vocavi Appollinesq̃,

In vota, Hipocratesq̃ cum Galenis:

Quid sit pestis, & vnde ducat ortum:

Tum quos illa potissimum apprehendat,

Et tractet grauiusue, mitiusue:

Tum quæ significant eam imminere,

Presentem esse, vigere, abisse: versu

Breui, & perspicuo, vt puto, expediui.

Vincet

*Vincet inuidiam nouus Poëta,
Qui noua arte, nouoque more, profert
Metris disparibus, salubritatis
Argumenta: patrocinetur illi
Si vester fauor, amplitudo, splendor,
Virtus eximia, eruditioq;
Præsul optime. Nec notam subibit
Infamem, leuis, ociosi, inepti,
Stulti, infrugiferi, mali, philauti:
Dum præiudicio tuo probetur
Lectori, graue & vtile, institutum,
Nec non ingenuum, & pium, istud esse:
Respondensque meæ professioni.*

*Addemus, quibus artibus caueri,
Pestis neutiquam adhuc recepta possit.
Addemus pariter (Deo fauente)
Curandi methodum, viamq; certam
Sanandi, rapida lue æstuentes.
Interim haud facilem, haud breuem laborem,
Quem nunc offerimus, damus, sacramus,
Dignare hospitio, tuoq; plausu:
Vt lucem, auspice tam graui patrone,
Confidentius ausit intueri.*

P R O O E M I V M

in Librum de Morbo Pestilenti.

Magne

M Agne pater, qui res rebus connectis vbiq̃,
Infernas superis arbitrioq̃ regis:

Causarum
Cathena.

Te canimus, numenq̃ tuum, dextramq̃ potentem,
Vndantemq̃ bonis, terribilemq̃ minis.

Non in nos, verum in faciem Christi aspice Iesu:

Et dele è libro crimina nostra tuo.

In Apocali.

Pœnarum multum dedimus. Nos Martius ensis,

Dira fames, terræ motus, & aura nocens.

Nos genus omne mali multis exercuit annis:

Mitior ab tandem, tela reconde tua.

Spondemus meliorem omnes, ne irascere, vitam:

Spondemus lachrymas, carmina, thura, faces.

Si quicquam posthac iterum, ne fulmina differ.

Aug. in lib.
Confess.

Vre, seca, torque, moris at esto tui.

Mulctatosq̃ probe, repetito pignore firma:

Inq̃ tuorum aliqua degere parte sine.

Discamus pœna moniti ad meliora reuerti

Semper: & in manibus ponere nostra tuis.

Omnibus hæc, nobis bonus insuper annue carmen

Quod pandat rapidum, lætiferumq̃ malum.

Nam canere iustitui, quis sit tam pestifer aer,

Tum morbus causas deinde, luisq̃ notas.

Propositio.

De Aura & Morbo Pestilenti.

Elegia Secunda.

Scuit

Morbi oc-
culi.

*Sæuit in occulto pestis, contagio, virus:
Morborum affligit cætera turba palam.*

At superat pestis, late spargitq; venenum:

Contagiemq; cita transitione grauem.

Fundamentum illi, & templum, & domus arduus æther

Quæque sub æthereo corpore sphaera sita est.

Aëris cor-
ruptio

Nam grassante malo, quod nos & pascit & ambit:

Æereum corpus, bella necesq; uehit.

Scilicet astrorum cursu, tristiq; rotatu,

Aëris afficitur, inficiturq; locus.

Interdum terræ vitium, spirabilis aër,

Excipit: haud raro virus vtrinq; subit.

Pestilentia
genera.

Hinc triplex labis genus est, occasio triplex:

Quæ venit ex alto plaga, timenda magis.

Differentiæ

Mitior est ab humo: media est vtrumque profecta:

Diffusio

Estque his priuatim grex suus, ordo suus.

Vt vero cuncti, cælesti pascimur aura,

Sic cuncti pesti debita turba sumus.

Receptacula

Vna nec huic tantum via aperta est, naribus intrat,

Auribus, ore, oculis, & per opaca cutis.

Proprietas

Est pestis ferale malum, & popolare venenum

Ære ab attracto, cuius origo foris.

Pars affecta

Fitque eius sedes, pars quæque in corpore nostro:

Pes, manus, os, fauces, pectus, vtrumq; latus:

Ren, hepar, vesica, vterus, splen, glandula, pulmo,

Cor, aures, cerebrum, denique totus homo.

De multitudine morborum
Pestilentium.

Elegia Tertia.

Nullus non morbus, pestis sibi sumere nomen,
(Si corrupta illum proferat aura) potest

Hic tamen inprimis, monstrum implacabile, gliscit
Febris lurida, edax, querquera, anabela, cremans.

Febris pesti-
lens

Fama vetus, sine febre vllum concedere satis
(Quantumuis aeger sit sine peste) negat

Quod verum esse probent alij: me iudice, celo
Irato, rapida est vix sine febre lues.

Post febrem, bubo infelix, numeratur & anthrax:
Hecq; tria, ab alijs plus feritatis habent.

Carbūculus

Nam raro interimunt ecthimata turgida: mite est
Exanthema rubrum purpureumq; cutis.

Variolæ

Quinq; ea crebra vocant, & sunt vti visa frequenter
Sic etiam seræ posteritatis erunt.

Morbilli

Sunt alia horrenda auditu, & rarissima visu:
Ex quibus est sudor flebilis, Angle tuus.

Consuetæ
pestes

Est mentagra vetus, Coi Paraplegia, & vrens
Ardor, & his similes, absimilesq; cruces.

Insuetæ

Vaticinor maiora olim, voluentibus astris,
Emersura, novis terrificisq; minis.

Hyp. in
Epidi.

Nomina tunc aderunt, nunc sunt sine nomine pestes,
Heu quantam stragem latè ea plaga dabit?

Hinc aliud genus aggrediar, difforme priori:

Morbi pesti-
lentiæ parti-
cipes.

C Con-

Coniunctum varijs implicitumq; malis.
 Sice est enim peste angina: est quoque multa phrenitis,
 Lethargusq; frequens, Mnemosynesque fuga,
 Coli, vteri, lateris, stomachi inflammatio, & alui
 Profluuium, Iliacum, celiacumq; malum.
 Tenesmi, Cholerae, diabetica passio, abortus,
 Singultus, vermes, sputa cruenta tremor,
 Vesice & renum flamma: & stranguria stridens,
 Hystericus laqueus sanguineusq; fluor,
 Arida tussis: edax scabies, corrosio & herpes,
 Depascens: sanies liuida, febris, hydrops,
 Pruritus. valde magni, duriq; lienes:
 Luxatur crebro vertebra: membra tument:
 Tuberatq; apparent suffocantesq; catharri:
 Hic morbi breuiter, cernitur omne genus.
 Porro cum pestem grauis aspiratio celi
 Attulit, haud multo est tempore vita super.
 Scilicet hebdomada durant haud amplius vna,
 Icti caelesti qui face triste gemunt.
 At quoties terra exitium celumq; minatur:
 Ad tres hebdomadas stamina parca trahit.
 Cum vero ex sola tellure, hac tristis obort. est
 Tempestas, variè vita coacta fugit.
 Nam pro materiae genio, & pro viribus aegri
 Corporis, atque alijs longa breuisque mora est.
 Interdum Pestilentiam Diuinitus
 excitari.

Dignotio ex
 maturatione

Elegia

Elegia quarta.

Expeditam pestis deinceps ex ordine causas:
At prius Hippocratis pendere verba placet.
In morbis ait ille, aliquid diuinitus vrget
Desuper: & tacitè multa stupenda facit
Quid sibi vult diuinum illud, nisi numinis alti
Imperium, & nutum, consiliumq; Dei?
Auram alij, cælique statum progignere morbos
Hoc verbo Hyppocratem significasse putant,
Sed diuersa animo fixa est sententia nostro:
Nec dubium est doctis quin videatur idem,
Diuinare ideo non rarò in origine rerum
Cogimur, & causas altius eruere.
Et licet in Phisica tantum versemur arena,
Nec liceat medicis, vltiora sequi:
Mutuo ab Astrologis, aspectus sumimus omnes:
Eclipses, radios, circuitusque Poli:
Influxus, genios, astra, erroneſque planetas:
Crinitasq; faces, flammigerasq; trabes:
Et quæ præterea nobis cælestia produnt
Fata: sed hinc nondum discere cuncta datum
Mitto alia: hinc certè nondum inclementia Olympi
Quæ sit: & vnde, dein quanta futura, patet.
Hæc res doctores alios, superosq; magistros
Postulat: arbitrio statq; caditq; Dei.
Nam mortale genus quando à virtute recedit.

Medici
Phisici.

Astrologo-
rum benefi-
cium.

Diuinum
consilium.

Hier. 29.

Nec statuit dictis, flagitijsq̃ modum.
Exspectare iubet gladium, pestemq̃ famemq̃,
Vltorem, ore sacro fatidicoque Deus

2. Regum 24

Atq̃ ita Dauidi insenus, tria fulmina vibrans
Vno, ait, ex istis vita pianda tua est.
Aut bello miseraue fame, aut mulctabere peste:
Elige, pestifero maluit igne peti.

Exod. 11.

Nec mora, lethales cecidère è nubibus ignes
Et data præcipiti milia multa neci.
Aegypti primam sobolem furor abstulit idem,
Rex Pharaon vellet, cum dare verba Deo.
I nunc, & demens morborum semina tantum
Naturas rerum suppeditare puta.

Causæ super-
naturales

Rerum author quæ vult, præstat vel simplice nutu.
Sed quid ago? hæc alios area poscit equos.
Hæc messis medica haud quaquam est: musa attrabe lora,
Et de sideribus pauca, sed apta refer.

De exterioribus Pestilentia
causis.

Elegia Quinta.

Aer pestilen-
tia fundam-
entum.
Cælestes oc-
casiones.

Pestiferis morbis àër prima omnibus ansa est
Pestifer, & subitæ crimina mortis habet.
Cælitus imbuitur tabo difflatilis aura,
Mars quando obijcitur, falcitenensq̃ Ioui.

Dum tamen hæc generi humano, infautissima vincant,
Signa, salutarem munificumq̃ Iouem.

Crebri

Crebri etiam ac magni Lunæ Solisq; labores

Hanc tantam pariunt continuantq; luem.

Id quoque crinitusq; facit, rutilusque Cometa:

Stellæq; elisæ sydereæq; faces.

Quid memorem ingenti se aperire voragine celum?

Flammiuomusq; draco funera quanta trahat?

Sunt ea propositi alterius, qui plura requirit

Firmicum, & haud segnis te Ptholomeæ legat:

At verò inferne subeunt auramq; venenant

Fætida quæq; grauis scilicet inde vapor.

Continuò qui sursum actus, socia agmina postquam

Repperit, auget opes, excidiumq; parat.

Immittitq; homini, vario discrimine, pestes:

Atq; ita nunc populos, totaq; regna vorat.

Nunc urbem pagumue quatit: nunc vnius ædes

Priuatumue aliquem demetit ante diem.

Dant latè strages, inhumata cadavera bello,

Stagnantesq; lacus, putris inersque palus.

Tum terræ motus, exhalantesque Mephites,

Tellurisque sinus, fossiliumque minæ.

Tum pluuiæ assiduæ, atque imbres: tum plurimus auster,

Ventusque affecta qui regione venit.

Latrinæ infectant vrbes, olidæque plateæ:

Certum adeo virus, fæda cloaca tegit.

Inde Parhisi, & diues Sardinia luget,

Sæpe, & vix aliquo tempore, peste vacat.

Est quoque causa potens, eruca, & brassica færens,

Iul. Firm.

Inferiores
causæ

Causæ vni-
uersaliores

Causæ angu-
stiores

Olerū virus

Et quoduis aliud, quod graue spirat olus.
Canabis & lini haud aliter, graueolentia lædit
Ficusq; interimunt, Palladiæq; nuces.
Putrentesque alij fructus à stipite vulsi.

Fimus

Sic quoque perdit anas, Stercoreusq; fimus.
Qualis ab anseribus suisq; abscedit, & hircis,
Chaoneisq; auibus, dedomitisque feris,

Laniena ani-
malium.

Accipit à lanijs etiam respublica damnum:

Aque illis, gladios qui Phlegetonte linunt.

Opifices for-
didi.

Qui coria, aut sebum tractant, aut vellera tingunt

Non secus offendunt, perniciemq; ferunt.

Quod tam vicinis, quàm prætereuntibus æstrum

Obijciant: tanta est res habitare bene.

Quid dicam de alijs? citius mihi carmina desint.

Quàm quos perstringam, commoneamque sui.

Antuerpia

Audouerpa mihi est patria, haud pauca, eius amore,

Hic referam: ut matris publica damna leuem.

(Matris, ab historia causas agnoueris omnes,

Quisquis es, infamis præcipitisque probri.)

Excipit illa sinu omne hominum genus: vlla nec vsquam

Gens, puto, sub cælo, quin ibi sistat, agit.

Omnes vnus amor, studium vnum huc excit habendi.

Auri est tanta fames, tam sacra vbique sitis.

Ex hac alluuione hominum, prob tartara Pluti,

Prob veterum manes quanta alimenta lui?

Diuitiæ inuitant luxumque gulamque (cohortes

Morbiferæ hi ducunt agmina prima duces.)

Ter

Tercentum pecudes, totidem sine matribus agni,
Mille sues, leporum vix numeranda manus,
Capreoli, & ferrum quibus est in dentibus, apri,
Vrsi etiam, & cerui, strimoniaeque grues.
Perdices, turdi, alaudarum examina, capi,
Pauones, thynni, squamigerique canes.
Salmones, storaë, congri, barbi, ostrea, aselli,
Anguilla, rhombi, piscinorique lupi.
Et breuiter genus omne auium, genus omne ferarum,
Omne natatiliū, reptiliūque genus,
Andouerpæi luxus, macclatur ad aras,
Quotidie: interimens tollitur vnde vapor,
Scilicet ablata vita, putrescere sanguis
Incipit & vitium mox trahit aura graue.
Adde his corrumpi cererem vt cereuisia fiat,
Hincque graues fumos surgere mille locis
Pharmacopœa, quoque, & nunquam ditata, repertis
Alchymia, obijciunt naribus, æqua parum.
Pistores tetra obducunt caligine celum,
Dum liba, & panes, artocreasque coquunt.
Id quoque fullo faber quiuis (quorum omnia plena)
Tinctorque, & fictor, denique quisque facit.
Pellio præcipuè tamen, & funalia nocti
Sebea qui faciunt, plumilegi que nocent,
Sic bona, sæpe mala euadunt & noxia abusu:
Quid Xenodochijs sanctius esse potest?
Quid si ibi spurcities passim grassetur, in omnes

More

More fera, & pestem nutriat hospitibus?
Hospitia ægrotis Antuerpia multa sacrauit,
Non sine laude quidem: sed sine laude putrent.
Nil magis aduersum naturæ est sordibus: hinc est
Ut sit auaritia peius in orbe nihil.

Monopolæ
leguminum.

De qua nunc deinceps sunt hic qui vesca recondunt
Semina, ut annonæ est quidquid ubiq; vorent.
Augetur precium: quid tum? iactura ferenda est:
Seruatum grauitè sæpe legumem olet.

En crudele nefas facinusque, & morte pium:
Eloquar? an fileam? leditur inde Deus,
Noc mora, dextram armat iaculis, pluit ignibus æther
Et trepidare vrbes indigenasq; facit

Monopolæ
obsoniorum

Sunt quoque qui pisces, carnes, lardum, oua, butyrum,
Caseum, oliuum, adipem, pluraque vesca premant,
More giganteo superos, cælumque laceffunt
Hi certè, & rerum iura sua esse volunt.

Naturæ be-
nignitas.

Sed precor, O quam sæpe hos cornuos lusit hiantes
Natura? illustris fertilitate sua?

Frustra illam similem vobis, sperastis auaram
Hæstè ad mentem grex scelerate, redi.
Flagitijs impone modum: commota priusquam
Seditio, vestro sanguine tingat humum.
Diues opum Andouerpa, istis ditescere factis
Qui vult, mox terris exulet ille tuis.

Sordes diui-
tum.

Is quoque damnandus, qui cum sit diues egere
Vult miser, & genio iusta negare suo.

Dum

Dum cauet hic partis, vestis, domus, omnia secum.

Illuuiæ squallent, tabificoq; situ.

Putidâ sic in re tenui plebecula sæpe est:

Ac simul exitium, pauperiemque trahit

Quid nunc hic culpem lotrices? balnea? nautas?

Alarumq; hircos? defluuiumq; pedum?

Candelæ primùm extinctæ thymiama? lucernas?

Infames ructus? crinicremumq; focum?

Vespillos? Satyros? lenas? olidumq; lupanar?

Alluuiemq; freti? congeriemq; fimi?

Victus cedo malis tantis: numerumq; tremisco:

Cuius est nostris vix sine peste dies.

Andouerpæa nihil est illustrius vrbe,

Morbiferumq; magis, pestiferumque magis.

Quod nisi cauisset vigilantis cura Senatus,

Vrbs deserta foret, tam populosa, diu.

Musa reduc oculos, ostendi publica mortis

Semina, quæ latè limitem agendo necent.

Hæc eadem interiment paucos, aut forsitan vnum

Ex multis, si sit vis pigra, parua, recens.

Rarò immunis lube domus vicina sepulchris,

Cuiusque illuuiæ sistitur ante fores.

Consuetudo hominum imprimis qui peste tenentur,

Inuehit ab tantum transitione malum.

Id quoque postifera qui sunt regione profecti,

Conuictu, attactu, colloquiisque ferunt.

Postremò vestes, miserorum à morte relictæ,

D

Testa.

Testatum, & dirum pluribus, omen habent.

*De Pestilentis morbi causis
in nobis fitis.*

Elegia Sexta.

*His ita libatis, alias nostra orbita causas
Decurret, nec enim sola priora necant,
Interior capienda via est, ut proxima mortis
Semina sint medio lucidiora die.*

Qualitas
maligna.

*Pestiferis fateor causis genus omnibus vnum est
Vis ea quæ iustum gignit ubique metum.*

*Sed neque materies eadem est, cui virus inhæret,
Nec locus affectus, corporeusq; status,
Quantum inde externæ variant, nisi fallor, abunde
Ex his quæ supra dicta fuere, liquet.*

Elig. s.

Causæ inter-
næ bipartitæ

*Internarum aliæ contentis corporis insunt:
Corpore in ipso aliæ corripuere locum.*

Contenta
corporis.

*Has simul & morbi, & causæ dignamur honore:
Illæ causarum non nisi nomen habent.*

*Sunt contenta cruor pblegma, utraq; bilis, & istis
Inclusa: est etiam spiritus intus agens.*

*Quæ postquam externæ traxerunt semina labis
Ex aura aut alio corpore, virus alunt.
Suntque receptaculum, hospitumq; in corpore primum*

*Tanti hostis, varia dissimiliq; mora.
Seuities etenim durat pro viribus eius
De cuius ingulo res statuenda venit.
At vero affectis contentis, carpitur ægrum*

Mox

Mox corpus, sese continuante malo.
 Iamque recepta intro rabies, extrema minatur
 Quod cordis fontem, qua via prima, petat.
 Et simul infectat quem cordi viscera mittunt
 Spiritum inundantem, sanguineumque chymum.
 Spiritus hinc sanguisque fluens, refluensque frequenti
 Vortice secum aufert, corpus in omne scelus.
 Nec mora: carbonēs, bubonēs, tubera, febres.
 Menda frequens, liuens, versicolorque boā:
 Idque genus simili vultu, facto agmine, surgunt
 Mille alia, ut virtus, sexque, locusque tulit.
 Nec prius absistunt cepto quam victa veneni
 Sit vis aut detur corpus inerme neci.

Qui sint ad Pestem recipiendam
 paratiores.

Elegia Septima.

Dicendum quæ sint præ alijs obnoxia pesti
 Corpora: non minimum res ea laudis habet.
 Imbelles homines primum fors atra lacepsit,
 Inter eos, quorum corpora tota nitent:
 Tota nitent illis, quibus haud quaquam vlla redundant,
 Statque suo crasis illabefacta loco.
 A stellis quoties labor est, rarissima primum
 Corpora vim subeunt: undique rara patent.
 Inter ea imprimis tamen vuida corpora plangunt:

Ex viribus
 corporis.

Ex tempera-
 mento.

*Vt densa ex iaculis, terra maligna, tuis.
Sicquæ ferè ante alios, communi in peste, cruenti,
Postea Phlegmatici, picrocholique gemunt,
Postremoquæ Melancholici, Marpesia cautes
Ponti ita fert rabies, AEolidumq; minas.*

Ex ætate
Plin. lib. 7.
Cap. 50.

*Par ratio ætatum, pueri, infantesq; tenelli,
Hinc iuuenes, viri ab his tardigeniq; senes.
Vulgus ait, pestem reuereri menta senectæ,
Aut fastiditos, cum furit illa senes.*

*Septenos annos morbis grauioribus omnes
Obijcere, euentus, non sine teste, probat.*

*Sic me viginti octo annos natum, horrida febris
Tantum non lethi perdidit ante diem.*

Ex sexu.

*Dissimilis sexum sequitur fortuna, laborq;
Certa ruit labes in muliebri genus.*

*Certa mares tantum vt fama est absorbet Erynnis:
Non secus vna sues, abripit vna canes.*

*Vna boues, aut mite pecus, simasq; capellas:
Vt cæli tractus fataq; cæca ferunt.*

Ex obserua-
tione.
Ex habita-
tione.

*Quos semel inuadat pestis, repetatq; secundo,
Raros esse quidem, sed tamen esse scio.*

*Cum cælum iratum est: grauius sublimia terrent:
Depressa, à cæli fulmine tuta magis.*

*Cum venit à terra, contra accidit, inter vtrumq;
Quando vtring; oritur plaga, manere nocet.*

*Peius adhuc habitare altè: inclementia cæli
Est terræ assensa perniciofa magis:*

Tellurem

Tellurem metuisse, minus, discrimine eodem.

Æstates, hyemes, noxq; diesq; grauant.

Nec minus aëreæ turbæ, variq; tumultus,

Diuersæ reddunt corpora prona malo.

Quinetiam lunæ quadræ, solisq; meatus,

Et radij nutant disparitate pari.

De quibus edico, moneoq; iterumq; monebo.

Esse aduersa aure pectora, firma magis.

Hinc cælo pluuiò, assiduis spirantibus austris.

Picrocholos tractat mitius aura grauis.

Quando aër candet, nullos dat Iuppiter imbres

Frigidi, & humecti stant meliore loco.

Inque alijs id prorsus idem est, de Sole deinceps:

Nec domus huic eadem, nec positura domus.

Ver, æstas, bruma, autumnus, me iudice crasis,

More, fouent, faciunt, amplificantq; luem.

Ac (licet obijciant aliud sensisse Galenum)

Ante alia, in pestem tempora verna patent.

Hinc in vere melancholici, inq; æstate madentes

Frigentesq; minus quod vereantur habent.

Sanguineis contra metuenda est verna procella:

Picrocholis æstas torrida colla metit.

Gens medio perfusa die, iisdem obiecta periclis

Præ reliquis, regio si reputetur, erit.

Post hanc occiduus populus, Nabathæaq; regna:

Tum Schytæ, & assiduo frigore sicca plaga.

In cælo crasso, & solo aquoso, à strage superna

Ex tempesta
tibus.

Ex solis loco

In libr. de
temp.

Ex anni par-
te.

Ex regione

Noxa minor, terra vim faciente, secus.
Ad perpendiculum missi radij acrius vrunt,
Quàm quos refractos luminis aura tulit.
Ijs quibus accedet, si sit cælestis origo,
Sol, oculus mundi, tristius omen erit.

Quos fugiet, cum terra malos efflabit odores,
Hi quoq̃ lugebunt multa, minora tamen.

Sic etiam ostendent nox & lux alma diei,
Inque die, medium, vesp̃era, mane recens.

Scilicet exorians Titan mortalibus auram
Præbet inæqualem, plusque minusque grauem.

Sole micante, astra indigenis præsentius afflant
Tristia, triste malum: cum latet ille, minus.

Cum ruit axe lues, ridente excurrere cælo
Ab caue: carpe tuum nocte viator iter.

Cum venit à terris, tenebris se credere demens
Nemo ausit, minuit, clara, pericla, dies.

Hic quoque & aurora, & cæli inclinatio virus
Tristius aspirant, quàm manifesta dies.

Quæ contrà est metuenda illis, cum sæuit Olympus,
Quos labor in solem seruaq̃ vita trahit.

Solis ab exortu pars quarta, & prima diei:
Ver tepidum: æstatis damna, secunda refert.

Autumno similis pars tertia: at vltima brumæ:
Corpora pestiferis, sic quoque nostra patent:

Quæ ratio in nocte est eadem, pro sydere lunæ:
Luci sol, nocti noctua luna præest.

Ex die &
nocte.

Ex dici pat-
tibus

Hæc q̃

Hæcꝑ per hebdomadas non æque est omnibus æqua:

Nam pesti iuuenes dimidiata parat.

Sanguineos primùm incipiens exponit eidem:

Plenaꝑ Phlegmaticos: deficiensque senes.

De radijs lunaꝑ situ, & distantia, eundem

Quem soli esse modum, pro ratione, puta.

Pro vita diuersa etiam propendet eòdem,

Plus minus hic alio, cum bene corpus habet.

Non ego de factis loquor, & cuiusꝑ labore

Queis caro mutetur corporeusque status:

(Hæc ad temperiem debent, annosque referri)

De sorte & vitæ conditione loquor.

Pauper vbiqꝑ gemit sub iniquo pondere rerum:

Victimaque ante alios, pestis amara, tua est.

Diuitie faciunt animos, celoꝑ repugnant

Eluduntꝑ graues, qua licet arte, minas.

Interdum tamen accersunt, hæc ipsa pericla,

Cum, spretis medicis, dant alimenta gulæ.

Scilicet hæc superũm est ira, aut fortuna potentũm:

Vix penes hos vlllo est dogma salubre loco.

Improbe ali, ad pestem prima est via, multa saburra

Deinde: superuacuum vix bene fertur onus.

Qui populo fumisque olidis, cæliꝑ; ruinæ

Plenius abijcitur, plus alit ille metus.

Chyrurgis, Medicis, Parochis, Legumque peritis,

Idꝑ; genus, semper vita ita tuta minus.

Quorum corpora densat hyems, exasperat æstas,

Ex lunæ cur-
sa

Ex vitæ in-
stituto

Ex fortunis

Ex assumptis
in corpus

Ex detentis

Ex admotis

Ver

Ver rigat, autumnus deijcit, ægra magis.
Qui per opes, igni aut aliter se fluctibus istis:
Ut licet, opponunt peruia turba minus.
Queis neq; sex hominum, neque obest vicinia putens,
Fortuna sulcant prosperiore fretum.
Exhalans quorum nares corrugat auernus,
Includitq; animam: non sine iure pauent.
Scilicet in cor recta intrat spiratio lethum
Perniciemq; trahens: cordis in arce, salus.
Qua strata, victaq; animus suspirat ab imo
Pectore, & à socio corpore pulsus, abit.
Sunt miseri qui vel nolunt, si copia detur:
Vel nequeunt alibi quærere tuta loca.
Illorum quoque fors misera est, qui pectore paruo
Ad quæuis trepidant, somnia, visa, noua.
Sedatos, mortemq; Deo, vitamq; sacrant
Spe multa, tangit serius omne malum.
Mollities, luxus, veneris lascinia, & illa
Quæ vires hebitant otia, laude carent.
Qui peregrè proficiscuntur, qui largius auras
Sumuntque & reddunt ore, pericla vocant.
Hinc pransi tensique cibo, vinoque tumentes:
Quique ligone scrobes, cratibus arua colunt,
Vomere arant, aliudue gerunt quod reddat anbelos,
Naufragio expositi sunt propiore gradu.
Laudo latere domi (primum hoc, in tempore duro,
Consilium) laudo corpus habere leue.

Ex factis

Ieiuni,

Ieiuni, saturiq; patent insultibus æquè

Pestiferis prudens inter vtrumque sedet:

Fœlices quos res, libertasq; aurea vitæ,

Ostenso cælo commodiore fugat.

Ad morbosum habitum, morbosque, hæc ipsa trahenda

Haud aliter: fit id, hîc admonuisse satis.

Nimirum impuros, quos splen, iecur, icterus, hydrops,

Arthritis, morbus gallicus, vlcus edax:

Et breuiter, quos spurcities grauat, excipit icthu

Ante alios, luctus infera causa, suo.

At supera & mixta, impuris purisq; cauenda est:

Hi tamen excellunt, debilitantq; metum.

Eortè aliquis rationem horum sibi postulet adi:

Est ea versu etiam nobilitanda meo.

Nil magis expositum quacunq; putredine pesti:

Putredo, doctis, quid sit, & vnde, patet.

At pestis viris, genius, sementis, Enio,

Principium, augmentum, deliquiumque latent.

Sunt porrò calida & madida, apta putredini olenti:

(Hac elementorum nexus & ordo perit)

Corpora, pro crasi, victu, regione, senecta,

Humidiora calent: feruidiora madent.

Præterea morbos, quibus aer obuius, ætas,

Victusq; & regio, temperiesq; fauent:

Mox scire quidem, at leuiores esse, magistri

Decretum Hippocratis (ne leue crede) fuit.

Teste eodem, à simili victu, ætate, aëre, crasis

AEgrotan-
tium dispar
habitus.

Occasionum
seminarium.

Putredinis
malignitas

Putredini
obnoxia.

Morbi pro-
portionati.

Aphorif.
lib. 3.
Distempera-
ta egent con-
trarijs.

E

(Si

(Si quadrata adimas corpora) peius habet.

De pestilentis morbi differentijs.

Elegia Octava.

Differentiæ
cognoscen-
dæ.

Elegia quin-
ta.
Eleg. 3.
Eleg. 6
Eleg. 8

Ex anni
parte

Ex regione

Sufficere , vt pestem excludat , pellatq; receptam.

Scire genus , causas , corpora , nemo putet.

Curandi methodus , morbos , symptomata , causas

Quid societ similes , dissocietq; docet.

De quibus hic paucis , Sumit discrimina pestis

A causa externa , quæ mihi dicta triplex :

Deinde etiam à morbis , quos enumerauimus ante ;

Causisq; in nobis , quas habet illa , sitas.

Adde his temperiem , ætatem , sexumq; , locumq; :

Adde ea quæ faciunt corpora prona lvi.

(Hic ea non repetam) hæc præter , discriminis illud

Est quoque , quod plures bruma maligna necet.

Non ita nos æstas , ver , autumnusq; , trucidant.

Admissum monstrum frigus abire vetat.

Est contrà , diuturna minus per frigora brumæ

Publica pernicies : sole calente magis.

Belgas aduentante autumno , æstate cadente

Plerumq; iduadit . brumæque meta sua est.

Rarior est , vbi hyems , boreæque vbi frigora regnant.

Est secus Austrinis tractibus illa frequens.

Frigora summa etenim refugit , summosque calores :

Scilicet atteritur robur vtrâq; via.

Cynthia

Cynthia quando filet, correpti peste fatiscunt
 Magna ex parte: recens luna benigna magis.
 Quæ primùm ex aura trahitur, neque serpsit ab vlllo,
 Latius illa patet, sed metuenda minus.
 Crebrius à terra tristis succenditur ignis:
 Rarius à superis, syderijsq; ingis.
 Adueniens opportunis, immitius ardet
 Et citius flammam mox ita naphtha capit.
 Qui magis expositus cladi est, nisi præsto sit artis
 Auxilium, ante alios triste cadauer erit.
 Postquam hausere senes rabiem, humectiq; puelli,
 Præproperè, vita deficiente, cadunt.
 Corporis est triplex regio: cerebrum occupat vnam:
 Cor aliam. est iecoris tertia, tuta magis.
 A corde exitium præsentius, àque cerebro:
 (Irrequieta vocant, sufficiuntq; malum)
 Spiritibus peste infectis, cadit illico vita:
 Humores rapidum non ita fulmen habent:
 Scilicet imprimitur labes humoribus vna:
 Est alia halitibus, spiritibusque grauis.
 Sola, vel à morbis tantum leuioribus aucta
 Mitior est, sæuit grandibus aucta malis.
 Tempora, siue moras trahit, acceleratue recepta:
 Quæ brevis & rapida est, præcipitatque fera est.
 Quæ lentoq; gradu incedit, minimumq; fatigat.
 Spem facit, & vita stante, frequenter obit.
 Principio obstandum pesti, Inueterata diebus

Ex lunæ
motu.

Ex occasione
externa.

Ex corporū
apparatu.

Ex ætate

Ex parte af-
fecta

Ex causa in-
terna

Ex morborū
concurso.
Ex accelera-
tione.

Ex vetustate

Ab aliquot, medicæ respuit artis opem.

Ex noxa de-
relictâ.

Nec nisi multatos grauius vix vlla relinquit:

Nunc oculorum aufert, Mnemosinæq; decus:

Nunc partem à toto vellit, nervosq; resoluit,

Tenditque, & rigidos, instabilesq; facit.

Nunc febres lentas, iecoris splenisq; tumores:

Nunc miseris aliud pignus itura sinit.

Ex diuersita-
te acciden-
tium.

Quæ leuiora adfert secum Symptomata, digna est

Candidiore nota: quæ grauiora, nigra.

Securum esse: cibum appetere, à sudore rigari,

Mente frui, optatæ signa salutis habent.

Papula, variola, bubo, carbunculus, alius

Lubrica, cum vomitu subueniente, bono est.

Si lateant eadem, vis torpeat, æger anhelet,

Delinquatq; animo, desipiatq; malo est.

Balbutire grauem linguam, exundare cruorem,

Esse altum somnum, quis, nisi stultus, amet?

Profluvium petulans, vomitusq; insanus: & intrò

Tuber se referens, & grauis oris odor.

Luridus obtutus, lotium cum fœcibus alui

Pingue, atrum, liuens, putidiusq; fluens,

Eneruans sudor, formicans pulsus, orexis

Perdita, cor tremulum, nullus in ore color:

Frigus in extremis membris, prostrata facultas,

Idq; genus, mortem non procul esse monent.

Ex euentu.

Quæ postquam diuinum animum migrare coëgit:

Funestæ titulum, pestis acerba, capit.

Qui

Qui fiat ut in communi Pestilentia alij oc-
cumbant, alij conualescant alij ne
ægrorent quidem.

Elegia Nona.

Aëris intem-
peries,
Corporum
delectus

Accidentalia

Pestis genius

Rerum pro-
prietates.
Pesti pro-
prium occi-
dere.

Cum sine peste, facit cæli inclementia morbos,
Non nisi iuratis parturit aura cruces.
Humida tempestas humentia corpora tantum
Occupat: vda, madens, feruida, sole calens.
Coniugis in gremium cum nullo Iuppiter imbri
Descendet, tantum corpora sicca gement.
Fortuito, casuq, quidem pignantia possint
Accidere: at proprie, non sinet vlla dies.
Hoc posito, factoque gradu, vltiora capeßsam
Cur ita delectum non agit atra lues?
Dicam equidem: sed scire velim prius, omnibus æquè
Cur sint lanigeris turba cruenta lupi?
Muribus exitio feles? & aranea muscis?
Id facit arbitrium, consiliuq, Dei.
Iste idem virus serpentibus addidit idem
Armauit lepræ, Siphilidisq, minas.
Pestemq, in mortale acuit genus arbiter idem.
Quis neget imprudens omnia posse Deum?
Quilibet expositus pesti expositusq, veneno est
Communiq, malo: non sine lege tamen.
Nam licet & victu & cælo viuatur eodem,
Non tamen euentus omnibus vnus erit.
Cum duo pugnam ineunt, cui fors fauet, ille triumphat:

Spes stat in ambiguo, dum stat vterq; loco.
 Vitæ pugna Viuida cui virtus, multusq; in pectore sanguis
 Vitaq; adhuc cruda est, vota precesq; facit
 Iuppiter vi- Atq; ait, ô iam etiam liceat sperare fauorem
 uificus. (Hactenus hoc stetimus) Iuppiter alme tuum.
 Maligni pla- Saturni, Martisq; manus euadere tandem
 cetæ Da bonus interea vulnera vtrinq; cadunt.
 Iamq; pedem pede vita premit, victoria nutat:
 Hinc alternatim spes subit, inde metus.
 Crisis bona In cute bulla frequens, (letum omen) plurimus ardor
 Defluit, eructat spiritus, exta fluunt.
 Nec mora pestis obit: calathis date lilia plenis:
 Plaudite: vita sibi debita ferta ferat.
 pestis lethali. Ecce sed inuadens alium funesta ruit mors:
 Funereaq; quatit tela trisulca manu.
 Emicat, ardentemq; tuo Proserpina crini
 Imminet, humane tanta cupido necis.
 Prognost. Bubo canit ferele melos: cui plurimus antrax
 luctus It comes: his monstros improba pestis ouat.
 Iamq; cadunt radij Lachesis, reuolutaq; pensa
 Parcarum: estq; ferox Atropos ante diem.
 Vita labat, luctata diu: indignataq; stridens
 Immane, ah tandem, victima facta, cadit.
 Horat. in Epist., Sic olim, nondum fixis Veianius armis
 Herculis ad postem, trux gladiator erat:
 Perq; armos, & vtrumque latus, perq; ilia ferrum
 Vsq; adigens, donec roderet hostis humum.

Hæc

*Hæc de fortuna pestis, vitæ omnibus autor
Spiritus æthereus, ingenitusq; calor.*

Vita à cælo

Qui quibus est multus per fata, habitatq; benignè,

Succumbunt pesti, pestiferisq; minus,

Pulchrè habitat cum temperies in corpore constat:

Innatusq; humor sufficit, estq; tenax.

Pestem op-
pugnantia.

Hinc patet esse duo in nobis contraria pesti,

Vim facis ingeniæ, temperiemq; probam.

(Conuenientem appello probam: in qua corpus & omnes

Illius humores conuenienter habent)

Sunt duo non aliter tetro applaudentia monstro:

Promouëtia

Inualidum robur, corporeumq; probrum.

*De ijs quæ Pestilentem anni constitutionem
prodant.*

Elegia Decima.

Hic mihi sese omnis iam nunc cortina recludat:

Nostrorum, tripodum Phæbe magister, ades.

Diuus adest, protulite, procul gens ite prophana:

Vaticinaturus crastina, diuus adest.

Sursum, Phæbus ait, mea gens attollite vultus:

E stellis rapidi querite signa mali.

Discite ab Vrania, sanguis meus, abdita celi:

Vultusq; astrorum, sydereasq; faces:

Significatio-
nes ex cælo.

Concurfusq; Planetarum, coïtusq; nephandos,

Ceteraque ne edocti, prodite fata Deum.

Impri-

Ex sole.

Imprimis, radijsq̃, minisq̃ attendite nostris:

Iratis nobis, vae sibi quisque canat.

Nec dubijs tunc signa dabo, alto ex æthere, monstris,

Qui modo visebar candidus, ater ero:

Obducamq̃ caput tenebris: lumenque recondam:

Quique prius vitæ, tunc necis author ero.

Ex luna

Sed neque germanæ vultus contemnite tristes:

Ex infaustis
planetis.

Saturnine patris, belligerine Dei.

Quando cane exorto, caligine Syrius atra

Voluitur in luctum ianua multa patet.

Ex meteoris

Fumantes per inane faces, fulgetra, cometæ,

Flammigeræq̃ trabes, tunc quoq̃ signa dabunt.

Ex anni con
stitutione.

Caligoq̃ frequens, densa, indiscussa sinistri

Augurij est pluuius lætifer annus erit.

Ver sitiens, humecta æstas, hyemesq̃ tepentes,

Ex tempesta
tibus.

Flatusq̃ Austrini semina mortis alunt.

Eruca, muscæ, culices, viridesq̃ locustæ,

Ex insectorū
multitudine

Ranæque & bruchi, reptiliumq̃ globi.

Idque genus sexcenta alia, ex putredine nata,

Vab. quantæ stragis nuncia signa ferunt?

Ex causis
effectisque
conspicuis.

Admoneo tactas eadem prædicere quercus,

Ære aues lapsas, funera crebra gregis:

Funera crebra hominum, occisosq̃ in littore pisces,

Palantes mures, hydrophobosque canes:

Exundansque fretum, desiccatasq̃ paludes,

Limososq̃ lacus, velinolosque sinus:

Desertosq̃ fuga nidos, terramque trementem,

Pera

Perculsamq; metu, visaq; monstra palam.
 Corruptamque situ Cererem, annonamq; negatam,
 Corruptosque cibos, quæque bibuntur aquas.
 Phlegmonas, herpes, gangrenas, vlcera, sacra.
 Eminus aduentans euocat atra lues.
 Pestiferum esse annum iurant, ecthimata, bubo,
 Exanthema, anthrax, sanguineusq; fluor:
 Præproperi partus, cholera, febresq; vagantes:
 Imprimis vero pestis imago frequens.
 Ardens postquam clamat aquam vicina, tecto,
 Dementis fuerit, non metuisse suo
 Id quoque conspicuum, supero demissa sit orbe,
 Pestis, si sensus exacuatis, erit.
 Bruta neque vrania, neque mutuus instruit usus,
 Ut fugiant montes, cum ruit axe labor.
 Cum subit inferna, fluuios, nemora auia, valles,
 Præcipiti cursu, sponte suapte, petunt.
 Sed neque præterita quisquam obliuiscere pestis,
 Quin faustos radios emicuisse scias:
 Iamque salutare dimittat Iuppiter imbres:
 Dentq; sibi dextras sydera, terra, fretum.
 Namq; aliter sopita diu, improuisa recurret
 Sæpius: & stragem, more priore, dabit.
 Sic canit & sortes agitans, præsagâque luctus
 Signa: ex his, inquit, cognita pestis erit.
 Et pariter tripodes sacros afflauit odore
 Ambrosia, & præceps se super astra tulit.

Ex morbis
 grassantibus.

Significantia
 occasionem
 pestis.

Pestilentia
 abolitio.

G

Phæbe

*Phæbe vale, nostroq; bonus succurre labori,
Te quoties, victi, poscimus ore pio.*

Elegiarum de lue pestilenti

F I N I S.

Author de se ipso.

*S*cribere desijmus, medicæ postquam artis ad vsum
Traducti precibus, consilioque sumus,
De symptomatibus, morbis, causisque malignis.
Indicibusq; notis, præsidijq; sacris:
Curandique via, & methodo, medicique decoro:
Deque alijs, fateor, carmina multa premo,
Carmina, quæ pepigi longo magnoque labore.
Te pleno cursu dum Medicina sequor:
Quod nisi lamenta impedian, rerumq; procellæ,
Addam illis summam, difficilemque manum.
Et mea sint cunctis patiar communia: mundo
Est aliquid scriptis consuluisse suis.
Hæc, bone lector, habe interea: & prodesse volentem
Omnibus ingenua sedulitate tege.

Scholia

SCHOLIAIN

Eleg. Primam.

Connectis ubiq;) Philosophicū est axioma, proximas singularū rerū causas, per medias continuari primæ (quæ Deus est) in eamq; tandē omnes desinere. Martius ensis) bella quibus tota Europa per plures annos miserē direpta est. Tela) Poëtæ fingunt Deū hominibus iratū ex cælo dimissis calamitatibus fame, bellis, morbis, cum illis quasi congregari. Fulmina) ultionem & pœnas. Repetito pignore) Iterata misericordia & gratia. Rapidum malum) pestilens morbus acceleratione & malignitate nulli cedit.

In Eleg. Secundam.

In occulto) morbi contagiosi, venenati, pestilentes, causas habent nulli adhuc cognitās. Cætera turba) Reliqua corporis incommoda ad elementorum, euentuum qualitarum efficientias referuntur. Pestis superat) nam morbi siue contagiosi, siue venenati sint non statim pestilentes etiam sunt: cū hi interim omnes & contagiosi

existunt, & venenati. Et pascit & ambit) offusus aër tū refrigerio est, tum spirituosē substantiæ nutrimento. Bella necesq;) morbos et mortes. Vulnus vtrinque) noxam et superiori & inferiori plaga. Arduus æther) summa aëris regio Quæ sub æthe.) regio aëris media & infima. Ex alto) pestis ex syderum infauisto coitu. Grex suus) pestilentia qualiscunque sit plures habet differentias. Per opaca cutis) poros & vasorum oscula in cutem pertinentium. Glandule) ponē aures, sub alis, in inguinibus. Ferale) mortiferum. Populare) pestem ideo communem epydimiam & malignā appellant. Infecto) corrupto. Foris) in ambiente nos aëre.

In Eleg. Tertiam.

Hic tamen imprimis) pestilentia tempore nullus morbus frequentior febri pestilenti. Querquera) veteres quod graue & molestum esse querquerum vocabant. Fama vetus) plærique

annotarunt, fato suo neminē oc-
 cidere, nisi febre interueniente.
 Rapida Lues) pestis.
 Anthrax) carbūculus & carbo la-
 tinis, dictus quod carbonem a-
 dusto colore, & duritie imitetur.
 Fere est cum febre pestilenti: sine
 ea tamen potest existere. Vbiuis
 sine delectu erumpit.
 Bubo) tumor est in tonsillis, alis,
 inguinibus, ex materia fere san-
 guinea, febrim pestilentem nunc
 præit, nunc insequitur.
 Tria) inter morbos pestilentes
 hodie sunt præcipui, & plus ma-
 lignitatis habent, febris, carbun-
 culus, bubo pestilens.
 Ecthimata) variolas vocant: sunt
 in cute pustulæ in medio sui albæ
 in ambitu rubræ.
 Exanthemata) maculæ sunt exi-
 les, rubræ, nigræ, purpuræ, alijs
 papulæ, alijs boâ appellatæ.
 Sudor flebilis) extat liber Ioan-
 nis Cai de Ephemerâ Britanica.
 Mentagra) huius morbi memi-
 nit Plinius Hist. lib. 26. Cap. 1.
 Coi) Hipp. paraphlegiam inter-
 pretatur Galenus resolutiones
 ex apoplexia in alteram partē de-
 cumbentes.
 Voluentibus astris) fatali syderū
 reuolutione, & coniunctione.
 Aliud genus) quod etiam absque
 pestilentia hominē e medio tollit.
 Angina) gutturis & faucium in-
 cendium.
 Phrenitis) meningum & cerebri
 inflammatio.

Lethargus cerebri frigidum apo-
 stema.
 Mnemosines fuga) obliuio
 Alui profluuium) diarrhæa.
 Coli) intestini
 Iliacum malum) latinis voluulus
 morbus tenuis intestini.
 Cæliacum malum) ventralis vul-
 go affectio, qua parum cocta ex-
 turbantur.
 Tenesmi) recti intestini vlcera.
 Cholera) eruptiones bilis tum
 supernè, tum infernè.
 Diabete) immoderatum Vrinæ
 profluuium.
 Sputa cruenta) in hæmophthoïsis
 & phthisicis.
 Tremor) cordis palpitatio.
 Rheum flamma) inflammatio.
 Græcis nephritis,
 Stranguria) urinæ stillicidium.
 Hystericus laqueus) vtere stran-
 gulatus.
 Sanguineus fluor) dysenteria cru-
 enta alui deiectio ex vlcere inte-
 stinorum.
 Arida tussis) in qua nihil expui-
 tur.
 Vermes) longi: lati, & breues:
 exigui & teretes.
 Herpes) pustula ex bile flaua.
 Edax scabies) maligna.
 Sapies liuida) à pure albo leui &
 æquali longe distans.
 Pruritus) ex humorum adustio-
 ne & falsugine.
 Membra tument) vt in anasarca
 hydropis specie.
 Tubera) collectiones

Suffo-

Suffocantes catharri) repentini,
validi, tenues, acres.
Hebdomada vna) morbis acutis
decimus quartus, peracutis septi-
mus: adhuc magis acutis, quos
perperacutos vocant, tertius &
quintus dies est iudicatorius.

In Eleg. Quartam.

Diuinum) Galenus id omne
ad aëris & cæli constitutionē
retulit.

Physica arena) elementorum &
qualitatum efficientia.

Aspectus) trigonos, quadratos,
sextiles, coniunctiones, opposi-
tiones & cæt.

Eclipses) solis & iunę.

Radios) rectos, reflexos.

Circuitus) motus & eius gradus

Influxus) in hæc inferiora vi ra-
diorum & luminis.

Genios) occultas proprietates

Astra) fixa sydera.

Planetas) Solem, Lunam, venerē
Martem, Iouem, Saturnum, Mer-
curium.

Crinitas faces) Cometas

Flammigeras trabes) vaporū con-
tinentes exarsiones.

Fata) rerum futurarum notitiam.

Singula) de quibus quæstio insti-
tui possit.

Offensus) ob adulterium iunctū
homicidio.

Tria fulmina) tria genera calami-
tatum.

Vita) facinus.

Semina) causas.

Naturas rerum) elementorum
qualitates.

Hæc ærea) præsens argumentum.

Equos) interpretes.

Mæsis) tractatio.

Attrahe lora) redi ad institutum.

In Eleg. Quintam.

Prima ansa) generalis causa.

Tabo) corruptela.

Subita mortis) pestis.

Crimina) culpam.

Diffatilis aura) aër.

Falcitenens) Saturnus planera.

Infauftissima) Saturnus & Mars.

Stellæ elisæ) cadentes vulgo &
capræ saltantes.

Voragine) hiatu.

Draco) nocturna exhalatio Dra-
conis effigie sese efficiens.

Alterius) Astrologici & Meteo-
rologici.

Socia agmina) eiusdem cōditio-
nis corruptos vapores.

Augēt opes) vires accipit

Vorat) peste absumit

Quatit) metu.

Demetit) occidit.

Latestrages) obfusam latè graeco
lentiam.

Iners) immota.

Terræ motus) ob teterrimam ex-
halationem.

Mephitis) alijs est graecolentiæ

Dea: alijs factor ex grauissimo

F 3 terræ

terræ halitu profusus.
Sinus) cauernæ.
Minæ) sulphuræ bituminosæ,
matallicæ.
Pluuiæ) quod putredinem foue-
ant.
Auster) ventus meridionalis.
Affecta regione) loco peste corre-
pto.
Virus) pestilentiam.
Fimus) in rep. bene cōstituta edi-
cto cauetur ne fœtida excremēta
temerè vsquam asseruentur.
Chaoniis auibus) columbis.
A lanijs) quo teter vapor subti-
lior, familiarior, tenacior existit,
eò periculosior: hinc qui ab hu-
manis effertur cadaveribus est pe-
stilentissimus.
Phlegetonte) certa mixtura ex
vernice alijsque fatidissimis.
Limunt) abstergunt rubigine ob-
ducta arma bellica.
Oestrum) fœtorem.
Tanta est res) ad valetudinem.
Matris) natalis loci.
Probri infamis) morbi pestilentis
Lui) pestilentia.
Duces) luxuria & gula medicos
vbique multos alunt.
Manus) multitudo.
Vitium) ex repente, sanioso, &
corrupto sanguine.
Corrupta Cerere) cereuisiarij,
quos vulgus brassatores vocat,
cerealiam semina aqua perfundūt:
deinde de industria sinunt putre-
scere tantisper, dum dissoluta ta-
bescant, germenque emissura vi-

deantur. Hanc postmodum illi
putredinem multa aqua excipi-
unt: subditisque flammis certa
ratione decoquunt, quod dum
fit crassissimus & penè suffocans
plurimus exhalat vapor.
Quisque facit) priuatim suis in
adibus ex diuersa materia fumos
excitando plus minus impuros.
Plumilegi) qui auium plumas
colligunt & seponunt.
Iaculis) calatnitatibus
Ignibus) pestiferis radijs.
Oliuum) oleum.
Iura) pretia.
Thymiana) vaporem.
Criniceum focum) fœtorem
ex adustis crinibus, pilis, ungulis,
cornibus, ossibus.
Cauisset) sordium assidua & di-
ligenti exportatione.
Limitem agendo) sternendo.
Labe) peste.
Vicina sepulchris) ob halitum
tumulati cadaveris.
Consuetudo) spiritum à cor-
pore affluentium mutua commi-
xtione.
Omen) euentum.

In Eleg. Sextam.

HAc Elegia internæ pestilen-
tis morbi causæ exponuntur,
quæ si malignitatem spectes ea-
dem est genere cum ea quæ in
aëre prius ponebatur. At si ad
proximam materiam respicias vel
erit

erit sanguis infectus, vel alius humor vel spiritus vel solidum corpus.

Orbita) tractatio.

Interior via) de causis internis.

Semina) causæ.

Vis ea) malignitas pestilens

Materies) causarum

Locus affectus) in corpore.

Has) quæ corpori inhaerent.

Spiritus) fluens naturalis, vitalis, animalis.

Alio corpore) per contagium hominis, bruti, rei inanimatæ.

Labis) pestilentia.

Virus alunt) continent in se vim pestilentem.

Receptaculum) subiectum.

Tanti hostis) pestilentis morbi.

Primum) an possit corpus infici spiritibus, aut humoribus prius non corruptis, videant alij: verisimile est contenta semper labefactari priori loco.

Mora) priusquam quæ in contentis est pestis, ipsi corpori imprimatur.

Malo) peste

Rabies) pestis.

Extrema) mortem.

Cor ipsum) potissimum, eò quod vitæ sit fundamentum.

Spiritum inundantem) corde affecto spiritus & sanguis ex toto corpore, in illud confluit.

Chymum) succum.

Fluens) suo pte aut arteriarum impetu.

Vortice) agitatione & gyro.

Scelus) noxam pestilentem.

Tubera) variolæ.

Menda & boa) morbilli.

Mille alia) scabies, tumores vlceræ. & cæt.

Virtus) expultrix.

Fex) materia pestilens.

Locus) obfessa pars corporis.

In Eleg. Septimam.

Sors atra) pestis.

Vlla redundant) siue bona, siue mala.

Statque suo crasis) quibus temperies corporis, & humorum est integra.

A stellis) ex influxu cælesti.

Labor) pestilentia.

Rarissima) porosa & peruia.

Vim) malignam.

Vuida) ob propensionem in putredinem.

Densa) sicca & compacta: obstructionibus opportuna.

Ex iaculis) causis inferioribus.

Terra maligna) pestilentia procreatrix.

Phlegmatici) pituitosi: frigidi, & humidi.

Cruenti) sanguinei: calidi & humidi.

Picrocholi) biliiosi: calidi & sicci.

Melâcholici) atrabilarij: sicci & frigidi.

Ponti rabiem) maris æstum.

Æolidum minas) furentes vëtos

Fasti-

Fastiditos) quasi cito alioqui oc-
 cubituros.
 Septenos annos) climatericos
 vocauit Censotinus, & plus alijs
 periculosos. Senum communis
 climatericus annus est sexagesi-
 mus tertius.
 Ante diem) Vergilius Stat sua
 cuique dies.
 Dissimilis fortuna) vt quæ ex pro-
 prietate occulta dependeat.
 Labes) pestis.
 Erymnis) pestilens calamitas.
 Mite pecus) oves.
 Tractus) influxus syderum.
 Cum cælum iratum est) in peste
 ex superiori causa.
 Sublimia) loca.
 Fulmine) tristi aspectu, et irradia-
 tione.
 Plaga) pestis.
 Manere) degere.
 Perus adhuc) in mixta ex vtraque
 causa pestilentia.
 Eodem) quo temperamenta, æ-
 tates, habitationes.
 Aëreæ turbæ) aëris tempestates.
 Prona lui) pesti opportuna.
 Quadræ) septenaria & hebdoma-
 da.
 Nutant) ad bonum & malum.
 Aduersa auræ) pugnantia cum
 aëris constitutione.
 Firma) ad se à peste tuendum.
 Picrocholos) biliosos.
 Quando aer & cate. tempestate
 sicca.
 Frigidi & humecti) pituitosi.
 In alijs) aëris constitutionibus.
 Domus) locus.
 Positura) situs.
 Crasis) temperamenti
 Luem) pestilentiam.
 Tempora verna) Galenus ver in-
 ter anni partes temperatum dicit
 Id in distemperatis regionibus
 verum non est: humidum enim
 & tepidum existit putredinique
 aptissimum: ex quo fit vt eo tem-
 pore potissimum erumpat mor-
 billi, variolæ, scabies, febres pu-
 tridæ, & id genus alia. Madentes
 frigentesque) pituitosi.
 Verna procella) pestis.
 Pichrocolis) calidis & siccis.
 Colla metit) exitialis est.
 Gens medio perfusa die) popu-
 lus meridionalis.
 Eisdem periculis) pestilentie.
 Nabatheaquæ regna) regio orien-
 talis.
 Schytæ) Septentrionales.
 Strage superna) peste cælesti:
 quod maleficium stellarum ob-
 tundatur aëris crassitie & humi-
 ditate.
 Terra) causa inferiori.
 Vim faciente) pestem inferente.
 Secus) quod tenacius hereat nec
 facile possit excuti.
 Ad perpendiculum) ad rectos an-
 gulos.
 Acrius vrunt) magis offendunt.
 Refractus) obliquos.
 Cælestis origo) causa pestis ex
 supernis.
 Sol quibus accedit) mutato ho-
 rizonte decliui in Zodiaco motu
 Tristius

Tristius omen) maius periculum
solis enim lumen & præsentia,
stellarum auget maleficium.

Cum terra) in peste ex occasione
inferiori.

Lugebunt multa) quia solis præ-
sentia non discutitur noxiorum
vaporum congestio.

Minora tamen) illis quibus ex cæ-
lesti occasione pesti expositis, sol
propinquior est, & plenius in-
fluit.

Offendent) pro luminis & radio-
rum differentia.

Titan) Sol.

Tristia infausta: vt Mars & Sa-
turnus.

Triste malum) pestem.

Lues) pestilentia.

Ruit axe) ex influxione syderum.

Ridente) sereno: ob solis in au-
gendo morbo efficaciam.

Nocte) quod aer tunc crassior sit
& minus lethalis, ob solaris lumi-
nis suppressionem.

A terris) in peste ex causa inferna
Tenebris) aer nocturno.

Pericla) pestis.

Minuit) absumendo & discutien-
do noxias euaporationes.

Clara dies) à sole illustrata.

Hic) in peste inferna.

Cæli inclinatio) vespertinū tem-
pus.

Manifesta dies) meridianum po-
meridianum & antemeridianum
tempus.

Quæ) dies solis præsentia illu-
strata.

Cum sauit Olympus) in pestilen-
tia ex superna occasione.

Labor) negotiatio.

In solem) in apertum aërem.

Serua vita) conditionis necessi-
tas.

Solis ab exortu) diei, vt à nocte
differt, quatuor cōstituuntur par-
tes.

Secunda) diei quarta pars.

Damna) pericula & incommoda

In nocte) nox enim pari ratione
in quatuor partes distribuitur.

Pro sydere) potestate, influentia
& viribus lunæ.

Luci) diei.

Per Hebdomadas) quadras.

Dimidiata) post plenilunium:
tertia quadra.

Incipiens) prima quadra.

Deficiens) silens. vltima quadra

Pro ratione) pro proportionem so-
lis ad lunam.

Cælo repugnant) maleficio syde-
rum.

Elidunt) comparatis & adhibi-
tis opportunis remedijs.

Hæc pericla) pesti obnoxios se
reddunt.

Saburra) superfluitas.

Cælique ruinæ) aperto aëri.

Metus) periculi.

Quorum corpora) supra de an-
ni partibus in genere actum: hic
de iisdem statuitur, ex vitæ cuius-
que conditione.

Ægra) pesti opportuna.

Aut aliter) vestimentis, exercitio
victus ratione.

Fluctibus) incommodis aëris & cæli.

Peruia) pesti opportuna.

Fex) grauis halitus.

Fretū fulcās &c.) Securius vinūt.

Auernus) inenarrabilis fœtor.

Includit animam) supprimit respirationem.

Non sine iure) ob virulentam inspirationem.

Salus) vitæ incolumitas.

Pulsus) extincto naturali calore.

Tuta loca) pro occasione pestis salubria.

Somnia) de ægrotis, mortuis tumultatis.

Visa) tristitia, exportationes cadaverum, sepulturas.

Noua) campanarū sonitus, aëris tempestates, sermones luctuosos.

Laude carent) quod valetudinem offendant.

Largius) ob augmentum ex motu & defatigatione calorem.

Anhelos) crebrius respirantes.

Naufragio) pesti.

In tempore duro) in communi pestilentia.

Leue) vacuū ab omni repletionem.

Patent) si modum non seruent.

Insultibus) occasionibus.

Inter vtrumque) auream mediocritatem amplectens.

Res) æquior fortuna.

Fugat) à loco pestilenti.

Hæc ipsa) quæ de corporū sanorū ad pestē procliuitate dicta sunt.

Icterus) morbus regius: bilis in corporis habitum effusio.

Excipit ictu) inuadit pestis infernè suscitata.

At supera & mixta) pestis quæ ex stellis adfertur, & quæ mixta est ex terrestri & cælesti occasione.

Puris) à superfluitatibus.

Putredo) est corporum natura in vno cōmixtorum, à calore extraneo segregatio, cū fœtore & graueolentia.

Virus) venenum.

Genius) proprietas.

Sementis) materia.

Enio) malignitas.

Principiū augmentū &c. sunt partes, quas medici morbi tempora appellant.

Calida et madida) vulgo putredinis mater esse dicitur, multa humiditas: pater, languidus calor.

Nexus & ordo) vno & proportio

Crafi) temperamento humidiori.

Senecta) ætate, infantia, pueritia, adolescentia.

Præterea morbos) pestem inuitat, tum putredinis occasio: tum virium imbecillitas.

Sæuire) apparire: quod ad similia facilis sit transitus.

Leuiiores) à leuiori causâ & minus periculosos.

Quadrata) absoluta & vndequeque temperata.

In Eleg. Octauam.

Excludat) ratione p̄uouatoria.

Pellat) curatoria methodo

Genus) pestis.

Corpora opportuna pestilentia.

Symptomata) accidentia.

Externa)

Æterna) foris extra hominē sita.
Triplex) cælestis, terrestris, mixta.
Locum) regionem.
Prona lui) opportuna pesti.
Bruma maligna) pestis hyberna.
Admissum monstrum) pestē conceptam.
Frigus) aëri circumfusi.
Abire) expelli à corpore
Publica perniciēs) pestilentia.
Sole calente) in estate.
Meta) abolitio.
Robur) pestilens venenum.
Vtraque via) calore & frigore.
Cynthia) Luna.
Quando silet) in extrema quadra
Recens luna) quod corporis vires
augeat.
Serpfit) si pestis per contagiū hominis
peste correpti accepta est:
tenacior, eoque periculosior existet.
A terra) ex terrestri occasione.
Tristis ignis) pestis.
Naphtha) sulphur.
Cladi) pesti.
Ante alios) pesti opportunos.
Rabiem) pestem.
Preproperē) ob imbecillitatem.
A corde) cordis regio, membra
spiritualia vocata complectitur.
Irrequieta) cor & cerebrum continenti,
arteriarum motu spirituumque è suis
cavitatibus assiduo impulsu.
Sufficiunt) diffundunt in totum corpus.
Malum) pestis venenum.
Spiritus) vitalibus præsertim
Fulmen) perniciem.

Labes) pestis causa
Imprimitur) proprietate occulta
Morbis) harumque causis & accidentibus.
Fera est) morbus quo breuior, hoc
sæuior est, & periculosior
Mulctatos) graui accidenti.
Oculorū & Mnemosines decus)
visum & memoriam.
Partem à toto) syderatione.
Resoluit) paralyfi.
Tendit) conuulsione.
Symptomata) accidentia.
Candidiore nota) minus mala est
Nigra) periculosior existit.
Papula) morbilli.
Exundare cruorē) referatis venis
Altum somnum) soporē, lethargum,
carum.
Eneruans sudor) nimius aut frigidus.
Orexis) cibi appetentia.
Cor tremulum) palpitans.
Facultas) animalis, naturalis, vitalis.
Petulans) immoderatum.
Insanus) frequētiore, & rerū pessimarū.
Se referens) subsidens.
Odor) halitus.
Lotium) valla corripit primam
syllabam. Catullus producit.
Luridus obtutus) constans oculorum
liuor.
Pingue) oleosum.
Putidius fluens) cū graueolentia
sine aleuiatione egroti.
Migrare) dissoluto vitali spiritu.
Funestæ titulum) lethalis pestis
appellatur.

In Eleg Nonam.

G 2 Iura-

Ivratis) conspirantibus cū aëris
tempestate.

Cruces) morbos.

Coniugis in gremium) tempesta-
te sicca.

Fortuito) ex alia occasione, quā
ex corporum & aëris in primis
qualitatibus constitutione.

Proprie) quatenus temperies ex-
penditur.

Atralues) pestis.

Arinauit) occulta proprietate.

Syphilidis) morbi gallici.

Minas) maleficium.

Cruda) crescens.

Bulla frequens) variolæ

Lerum omen) Salutare signum.

Ardor) pestilens

Eructat (spiritus) flatus erumpūt.

Extrafluunt) critico alui proflu-
uio laxantur intestina.

Debita ferta) victoriæ.

Tela trifulca) lethales causas.

Proserpina crini) Poëtæ commi-
niscuntur, vitalem crinen sacrum
esse Proserpinæ, nec nisi eo e-
uulso mortem cum vita commu-
tari.

Necis) mortis.

Bubo) morbus de quo supra Ele-
gia tertia.

Anthrax) carbunculus.

Monstris) morbis.

Ouat) de vita triumphat.

Lachesis) de tribus Parcis

Clotho colum baiulat.

Lachesis trahit: Atropos occat.

Ante diem) præmaturè.

Victima) Proserpinæ, siue morti.

De fortuna) exitu.

Vitæ connexionis animi cum cor-
pore.

Author) causa.

Spiritus æthereus) mediæ quodā
modo naturæ inter animū incor-
poreum, & corpus crassum ac pal-
pabile.

Calor) cælestis per radios & spi-
ritum, humido substantifico siue
radicali inseritur: ab eoque foue-
tur, & ad extremum halitū pro-
hibetur ne dissoluatur.

Multus) in substantia.

Per fata) ab ortu.

Humor) humidum radicale

Duo) homo viuens & aër pesti-
lens.

Facis ingenitè) natiui coloris.

Monstro applaudentia) pesti fa-
uentia,

Robur) virium, præsertim vitaliū
imbecillitatem.

Probrum) prauam corporis con-
stitutionem.

In Eleg. Decimam.

Cortyna) diuinatio.

Nostrorum tripodum) medi-
carum prædictionum.

Phæbe) medicæ artis & diuina-
tionis inuentor.

Diuus) Phæbus. (craftina) futura.

Medica gens) medicina dediti.

Rapidi mali) pestilentia.

Ab Vrania) Astrologia.

Sanguis meus) Philatri, discipu-
li mei.

Fata

Fata Deum influxiones syderum
 Nostris) qui & Phœbus dicor: &
 Sol, & Apollo.
 Væ canat) quisque sibi metuat.
 Monstris signis.
 Ater ero) ob eclipfin.
 Tunc necis) suppresso lumine.
 Germanæ) Lunæ.
 Vultus tristes) eclipfes opposi-
 tionem, et infaustos cum planetis
 aspectus.
 Belligerius Dei) Martis.
 Caligo) aëris.
 Indiscussa) ventorum flabris, &
 celi laxitate.
 Cane exorto) Cicero in fine li. 1.
 de Diuinatione, Si canicula cum
 Syrio suo assecla in ortu caligino-
 sa effulserit: tum Cælum illud
 pingue & concretum, illiusque
 inspiratio pestis contagione erit
 virulenta: aliàs minimè.
 Semina mortis) causa pestis.
 Lapsas) interemptas.
 Palantes mures) ex terræ cauer-
 nis erumpentes.
 Hydrophobos) rabie correptos.
 Desertos) percepto aëre pesti-
 lenti.
 Monstra) portēta in cælo & terra
 Cererem) vesca semina.
 Cibos) obsonia.
 Phlegmonas) inflammationes
 sanguineas.
 Herpetes) ex bile flaua tumores
 & vlcera.
 Gangrenas) partium mortifica-
 tiones.
 Sacra) difficilia.

Ecchymata) variolæ.
 Exanthemata) morbilli.
 Anthrax) carbunculus.
 Sanguineus fluor) dysenteria.
 Præproperi partus) abortus.
 Cholera) bilis eruptiones.
 Febres vagantes) populares.
 Pestis imago) homines peste cor-
 repti.
 Labor) pestis ex supernis causis.
 Vrania) doctrinæ.
 Mutuus vsus) sermo.
 Bruta) ex quorum fuga pestis oc-
 casio dignosci potest.
 Cum subit inferne) in peste ex in-
 ferna occasione.
 Dentque sibi dexteras) in amici-
 tiam coeunt.
 Stragem) mortes.
 Sic canit) Phœbus.
 Sortes) rerum prædictiones.
 Luctus) pestis.
 Victi) rerum difficultate.

In Eleg. Vltimam.

AD vsus) praxim medicam
 De symptomatibus) morbo-
 borum accidentibus.
 Causis malignis) morborum &
 Symptomatum.
 Indicibus notis) signis morborū
 & sympt.
 Præsidij sacris) medicamentis.
 Decoro) sermone, incessu, ornatu
 Lamenta) ægotantium.
 Pleno cursu) Securus de praxi.
 Medicina) theoreticen Medi-

Medicina) theoreticen Medicinæ labor maior quam scribere nobis
partem. Sedulitate) cura & studio,
Procellæ) infortunia. Tege) defende à calumnijs.
Difficilem) Ovidius: Emandare

F I N I S.

TENOR PRIVILEGII.

CAutum est Regio diplomate ne quis carmen
hoc pro vera medicina, vnà cum libro de Lue
Pestilenti, authore Gabriele Ayala, Doctore me-
dico, intra annos proximos quinq;, præter Guliel-
mum Syluium, Regium Typographum, typis ex-
cudat néue alibi excusum importet aut venum
exponat. Datū Bruxellæ. 5. Septembris. 1. 5. 61.

ANTVERPIÆ, EXCVDEBAT CHRISTO-
PHORVS PLANTINVS, VI. OCTOBRIS.
ANNO M. D. LXII.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

1911

